

KASB-HUNAR MAKTABLARIDA KIMYO FANINI O'QITISH

Baxronova Nazokat Muzaffar qizi
Vobkent tuman 1-son kasb-hunar maktabi
Kimyo fani o'qituvchisi
+998900837173

Annotatsiya: Ushbu maqola kasb-hunar maktablarida o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar mazmunini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: kasb-hunar maktablari, pedagogik texnologiyalar, kompetensiya, metodlar, tizim, ko'nikma, o'quv jarayoni, mutaxassis, tahlil.

Аннотация: Данная статья знакомит студентов с профессиональной деятельностью в профессиональных училищах, направлена на уточнение содержания педагогических технологий, используемых в обучении.

Ключевые слова: профессиональные училища, педагогические технологии, компетентность, методы, система, навык, процесс обучения, специалист, анализ.

Abstract: This article introduces students to professional activities in vocational schools, aimed at clarifying the content of pedagogical technologies used in teaching.

Key words: vocational schools, pedagogical technologies, competence, methods, system, skill, learning process, specialist, analysis.

Kimyo - maktablarda o'qitish uchun murakkab va qiyin mavzu bo'lib, o'qituvchilarga o'z darslarini o'tishlarida turli muammolarga duch keladi. Lekin, ta'lim muassasalarida kimyo fanini o'qitishni takomillashtirish bo'yicha ushbu muammolarni hal etish bo'yicha amaliy echimlar mavjud. Muammo 1: O'quvchilar bilan muloqotning yetishmasligi - Ko'plab o'quvchilar murakkabligi va ularning hayotiga aloqasi yo'qligi sababli kimyo darslari bilan shug'ullanish qiyin. Yechim: O'qituvchilar laboratoriya tajribalari, amaliy namoyishlar, video va simulyatsiya kabi raqamli ommaviy axborot vositalaridan foydalanish kabi interaktiv va qo'lbola ta'lim usullaridan foydalanishlari mumkin. Ushbu yondashuv o'quvchilarga tushunchalarni yaxshiroq tasavvur qilish va tushunishga yordam beradi, bu esa kimyoni yanada dolzarb va qiziqarli qiladi. Muammoli ta'lim texnologiyalari o'quvchi faoliyatini faollashtirish va jadallashtirishga asoslangan. Muammoli ta'lim texnologiyasining asosi - insonning fikrlashi muammoli vaziyatni hal etishdan boshlanishi hamda uning muammolarni aniqlash, tadqiq etish va yechish qobiliyatiga ega ekanligidan kelib chiqadi. Muammoli ta'lim o'quvchilarning ijodiy tafakkuri va ijodiy qobiliyatlarini o'stirishda jiddiy ahamiyatga ega. Kimyo fanini muammoli o'qitishda o'qituvchi

o'quv jarayonining rahbari bo'lib qoladi, lekin an'anaviy guruhdagi kabi bilimlarni ma'lum qiladigan odam roldan chiqishi va o'quvchilarning aqliy amallarini rivojlantiruvchi, kuzatuvchi bo'lishi zarur. Xatolarni to'g'rilaydi, vazifalarning gumonli joylarini tushuntiradi. Kimyo fanidan tashkil etiladigan muammoli o'qitishni amalga oshirish jarayoni, o'zi muammo bo'lgan: «kimyo fanini muammoli o'qitishni muvaffaqiyatli eplashlari uchun o'qituvchi qanday tayyorgarliklardan o'tishlari kerak?» degan juda muhim masalani ko'taradi. Kimyo fanidan dars olib boradigan o'qituvchi o'qitish mazmunini tushuntirishi, shu bilan birga tadqiqot metodlarini yaxshi egallagan bo'lishi kerak. Muammoli vaziyat asosidagi o'qitishda tashkilotchi rolda chiqqa turib, o'qituvchi o'quvchilar uchun tayyor bilimlar manbasi, uni tashuvchisi va direktivi emas, balki ko'proq rahbar va hamkor bo'lishi mo'ljallanadi. Mamlakatimiz ta'lim tizimida o'quvchilarning fan asoslarini o'rganishga qiziqishini oshirish, ta'lim olish sifatini jahon talablari darajasiga ko'tarish bo'yicha ijobiy islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, kimyo ta'limi metodik ta'minoti mazmunini takomillashtirishda amaliy mazmunga ega topshiriqlarni ishlab chiqish zaruriyati kuzatilmoqda. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida belgilangan vazifalardan kelib chiqib, kimyo fani mazmuni va aniq-tabiiy fanlarning tayanch tushunchalarini o'zaro integrasiyalash, metodik ta'minot mazmunini baholashning halqaro dasturlar talablari asosida ishlab chiqish, o'quvchilarning amaliy ish ko'nikmalarini shakllantirish ishlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim jarayonida yuqori sifat va samaradorlikka erishish ta'lim-tarbiya jarayoniga nisbatan innovatsion yondashuvni talab qiladi. «Innovatsiya» iborasi inglizcha so'zdan olingan bo'lib, «innovation» - «yangilik kiritish», «yangi g'oya» degan ma'nolarni bildiradi. Innovatsion o'qitishda bilimlar vazifasi o'zgaradi. Ya'ni, avvalgi doimiy yod olishdan mantiqiy fikrlash, izlanishga o'tiladi. Bunday faoliyat o'quvchi faoliyatidagi ijodkorlikni rivojlantiradi. U o'z tengdoshlari va o'qituvchisi bilan o'zaro faol «sub'yekt-sub'yekt» munosabatlariga kirishadi [3]. O'qitish jarayoni dinamik va barhayot jabha bo'lganligi tufayli ham unga yangilik kirishi va yangilanish amaliyotining davom etishi tabiiydir. Shuning uchun ham, sinalgan va samara beradigan zamonaviy texnologiyalarni qo'llash zaruriy holdir. Kasb-hunar maktablarida kimyoni o'qitishda eng ko'p tarqalgan va xususiyatga ega bo'lgan zamonaviy pedagogik texnologiyalar quyidagilar hisoblanadi: suhbat, bahs, o'yin, keys-stadi, loyihalar usuli, muammoli usul, aqliy hujum va boshqalar ko'proq foydalaniladi [4]. Bahs (munozara) - aniq muammo bo'yicha fikr almashish, muhokama shaklidagi ta'lim berishning faol usuli. Munozara usuli hamma vazifalarni bajaradi. Bu usuldan quyidagi maqsadlarda foydalaniladi: → yangi bilimlarni shakllantirishda; → o'quvchilar u yoki bu savollarni chuqur o'ylab ko'rish, ularning mohiyatiga kirishni ta'minlashda; → o'quvchilarni dalil va dalillarga asoslangan xulosalar orasidagi farqni tushunib yetishga o'rgatishda; → o'zaro fikr almashinuv

ko'nikmalarni shakllantirishda; — o'quvchilarga shaxsiy fikrida mustahkam turish va uni himoya qilishiga yordam berish. Munozara erkin bo'ladi, qachonki, u erkin rivojlansa, boshqaruvchan bo'lishi mumkin. U faqat o'zlashtirish lozim bo'lgan mavzu va savollarga taalluqli bo'lishi kerak. Insert – samarali o'qish va fikrlash uchun matnda belgilashning interfaol tizimi. Avvalgi bilimlarni faollashtirish va matnda belgilash uchun savollarning qo'yilish muolajasi. Shundan so'ng matnda uchraydigan, har turdagi axborotlarning belgilanishi. Matn bilan ishlash jarayonida ta'lim oluvchiga o'zining mustaqil bilim olishini faol kuzatish imkonini ta'minlovchi kuchli asbob. Insert - o'zlashtirishning majmuali vazifalarini yechish va o'quv materialini mustahkamlash, kitob bilan ishlashning o'quv malakalarini rivojlantirish uchun foydalaniladigan o'qitish usulidir. Zero, bugungi axborot asrida zamonaviy axborot kommunikasion texnologiyalar ta'lim tizimiga shiddat bilan kirib kelmoqda, uning afzalliklari shundaki, u ta'lim jarayonini bir butunlikda ko'rib, ta'lim maqsadi, uning mazmuni, bilim berish usullari va vositalarini birlashtiradi. O'quvchi dars jarayoni sifatli o'zlashtirishi uchun AKTni mukammal bilishi, dars mavzusiga doir internet ma'lumotlarini qidirib topishi, saralashi, tizimlashtirishi va amaliyotga joriy qilishi malakasiga ega bo'lishi muhim hisoblanadi. Bu bilan birgalikda o'qituvchi ham dars jarayonlarini tashkil etib, quyidagilarga e'tibor qaratishi lozim, ya'ni: dars jarayonlarini tashkil etish, hamkorlikda ish yuritish, takomillashtirish, tahlil qilish, qiyoslash, boshqarish, nazorat qilish, xulosa chiqarish, umumlashtirish, baholash. XULOSA Xulosa qilib aytganda o'quvchilar kimyo fanini o'rganishda amaliy kompetentligini aniqlashning pyedagogik xususiyatlarini yuqoridagilarga amal qilgan holda, amaliy kompetensiyalarni oshirib borishda o'z ustida doimiy ishlashi, bilimlarini oshirib borishi, zamon talablariga hamohang ravishda o'z faoliyatini muvofiqlashtirib borishi muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Meliboyeva G.S. Kimyoni o'qitishda zamonaviy texnologiyalar 5110300-kimy o'qitish metodikasi bakalavriat ta'lim yo'nalishi talabalari uchun o'quv qo'llanma T. 2020 yil.
2. Исмаилова З.К., Эргашев Б.Б. Мониторинг качества образовательного процесса в контексте управления Вузом // Сборник научных статей по итогам работы Международного научного форума, Том1, Наука инновации – современные концепции. – Москва, 2019. – С.57-68.
3. Эргашев Б.Б. Мониторинг как средство управления качеством образования // Международная научно – практическая конференция, «Научные разработки: евразийский регион». –Москва, 2019. – С.85-89.